

Zdravé pracoviská
**BEZPEČNÁ
A ZDRAVÁ PRÁCA
V DIGITÁLNEJ DOBE**

Poznatky o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci pre digitálne platformy

Hlavné body

- Práca pre digitálne platformy je čoraz bežnejšia v celej Európe aj mimo nej.
- Tento typ práce môže pre niektoré skupiny pracujúcich predstavovať príležitosť na vstup do zamestnania alebo väčšiu flexibilitu.
- Riziká v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (BOZP) spojené s úlohami, ktoré vznikajú pri práci pre digitálne platformy, sú do značnej miery podobné rizikám spojeným s tými istými úlohami, ktoré sa vykonávajú mimo platformového hospodárstva.
- Pracovníci digitálnych platforiem sú napriek tomu vystavení mnohým iným rizikám, ktoré priamo súvisia s povahou a pracovnými podmienkami práce pre platformy.
- Vlády, digitálne pracovné platformy, sociálni partneri a samotní pracovníci platforiem zaviedli niekoľko iniciatív na zlepšenie BOZP pracovníkov pre digitálne platformy.

Bezpečná a zdravá práca v digitálnej dobe

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) uskutočňuje v rokoch 2023 – 2025 celoeurópsku kampaň Zdravé pracoviská s cieľom zvýšiť informovanosť o dôsledkoch používania digitálnych technológií v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Ak budú digitálne technológie navrhnuté, realizované, riadené a používané v súlade s prístupom zameraným na človeka, môžu byť bezpečné a produktívne. Keďže používanie digitálnych technológií v práci stále stúpa a ich vplyv na prácu a pracoviská stále nie je do detailu preskúmaný, je dôležité pochopiť, ako zlepšiť stratégie, ktoré podporujú a chránia bezpečnosť a zdravie pracovníkov.

Rastúci trend práce pre digitálne platformy

Práca pre digitálne platformy je relatívne nový spôsob práce, ktorý umožňujú digitálne technológie, ako sú osobné počítače, smartfóny, aplikácie a internetové pripojenie. Práca pre digitálne platformy je definovaná ako každá platená práca poskytovaná prostredníctvom online platformy alebo na online platforme – digitálnom trhu, ktorý umožňuje zosúladiť dopyt a ponuku práce na vykonávanie konkrétnych úloh. V rámci tejto koncepcie sa práca môže vykonávať úplne online alebo na mieste.

Práca pre digitálne platformy online v porovnaní s prácou na mieste

Práca pre digitálne platformy online: úlohy sa pridelujú pracovníkom online a vykonávajú sa výlučne alebo prevažne virtuálne pomocou elektronického zariadenia na akomkoľvek mieste (väčšinou v domácnosti pracovníkov). Príkladmi pracovníkov platformami online sú moderátori obsahu, softvéroví programátori, administratívni pracovníci a grafickí dizajnéri.

Práca pre digitálne platformy na mieste: úlohy sa pridelujú pracovníkom online, ale vykonávajú sa len alebo väčšinou vo fyzickom svete, napríklad na verejných priestranstvách, na cestách alebo v priestoroch klienta. Medzi pracovníkov platformami, ktorí pracujú na mieste, patria jazdci, vodiči, manuálni pracovníci, pracovníci v domácnosti, zdravotné sestry a opatrovatelia.

Podľa údajov z prieskumu EU-OSHA OSH Pulse (2022) približne 6 % pracovníkov v EÚ27, na Islande a v Nórsku zarábalo časť svojho príjmu (3 % pracovníkov) alebo väčšinu svojho príjmu (3,1 % pracovníkov) prácou pre digitálne platformy. Pracovníci platformami sú častejšie zapojení do rôznych odvetví, ako sú informačné a komunikačné technológie, technické a odborné služby, obchod, doprava, ubytovanie, potravinárstvo a služby administratívnej podpory. Hoci podiel žien medzi pracovníkmi platformami rastie, sú v tejto kategórii zastúpené nedostatočne. Práca pre platformy je bežnejšia medzi migrantmi a mladšími pracovníkmi, najmä pri tých druhoch práce, ktoré sú najnebezpečnejšie.

V roku 2022 približne 6 % pracovníkov v EÚ27, na Islande a v Nórsku zarábalo časť alebo väčšinu svojho príjmu prácou pre digitálne platformy.

Čím je práca pre digitálne platformy atraktívna

Práca pre digitálne platformy znižuje prekážky vstupu na trh práce a návratu naň a môže zvýšiť účasť na trhu práce pre všetkých vrátane zraniteľných a marginalizovaných osôb. Niektoré skupiny sú medzi neaktívnymi a nezamestnanými pracovníkmi zastúpené nadmerne, napríklad migranti, osoby so zdravotným postihnutím alebo chronickým ochorením a ženy. Ak sa zamestnajú, často sa ocitnú na nekvalitných pracovných miestach.

Práca pre digitálne platformy môže byť teda atraktívnym doplnkovým alebo alternatívnym zdrojom príjmu, pretože sa dá kombinovať s inými formami práce alebo s povinnosťami pri opatrovaní rodinných príslušníkov. Digitálne pracovné platformy tiež zvyčajne nekladú obmedzenia na počet pracovníkov, ktorí sa môžu zaregistrovať, ani na profily pracovníkov, s výnimkou zručností potrebných na vykonávanie danej práce. Okrem toho tento typ práce umožňuje ľuďom rozvíjať zručnosti a získavať skúsenosti, čo môže potenciálne viesť k získaniu pracovných miest s lepšími podmienkami.

Zviditeľnenie rizík práce pre digitálne platformy

Riziká v oblasti BOZP, ktorým pracovníci platformami čelia, sú veľmi podobné rizikám spojeným s tými istými úlohami, ktoré sa vykonávajú mimo platformového hospodárstva. Napríklad pracovníci platformami online sú vystavení rizikám súvisiacim s dlhotrvajúcimi statickými polohami, používaním nevhodného vybavenia a používaním digitálnych zariadení.

Napriek tomu si práca prostredníctvom platformami vyžaduje ďalšiu prácu, ako napríklad trávenie času hľadaním úloh, na ktorých sa dá pracovať, a ďalšie schopnosti, ako napríklad znalosť technológií potrebných na prístup k platformám. Bežné je to aj v povolaniach, ktoré sú vo všeobecnosti rizikovejšie, ako napríklad doprava a doručovanie. Existuje viacero faktorov a podmienok práce pre digitálne platformy, ktoré vedú k dodatočným rizikám v oblasti BOZP, čo sťažuje ich prevenciu a riadenie v rámci platformového hospodárstva.

Osobitné riziká práce pre digitálne platformy

- **Nejednoznačné postavenie v zamestnaní a zmluvné dojednania**

Digitálne pracovné platformy majú tendenciu klasifikovať pracovníkov ako samostatne zárobkovo činné osoby na voľnej nohe, čo nemusí zodpovedať ich skutočnému zamestnaniu a pracovným podmienkam. Keďže ide o samostatne zárobkovo činné osoby, pracovníci platformami sú zodpovední za vlastnú BOZP, keďže vo väčšine členských štátov EÚ sa príslušné právne predpisy v oblasti BOZP vzťahujú len na zamestnancov. Okrem toho sa na týchto pracovníkov zvyčajne nezameriavajú služby prevencie, monitorovania a presadzovania práva, sú vylúčení z iniciatív sociálneho dialógu a nevzťahuje sa na nich kolektívne vyjednávanie.

- **Algoritmické riadenie**

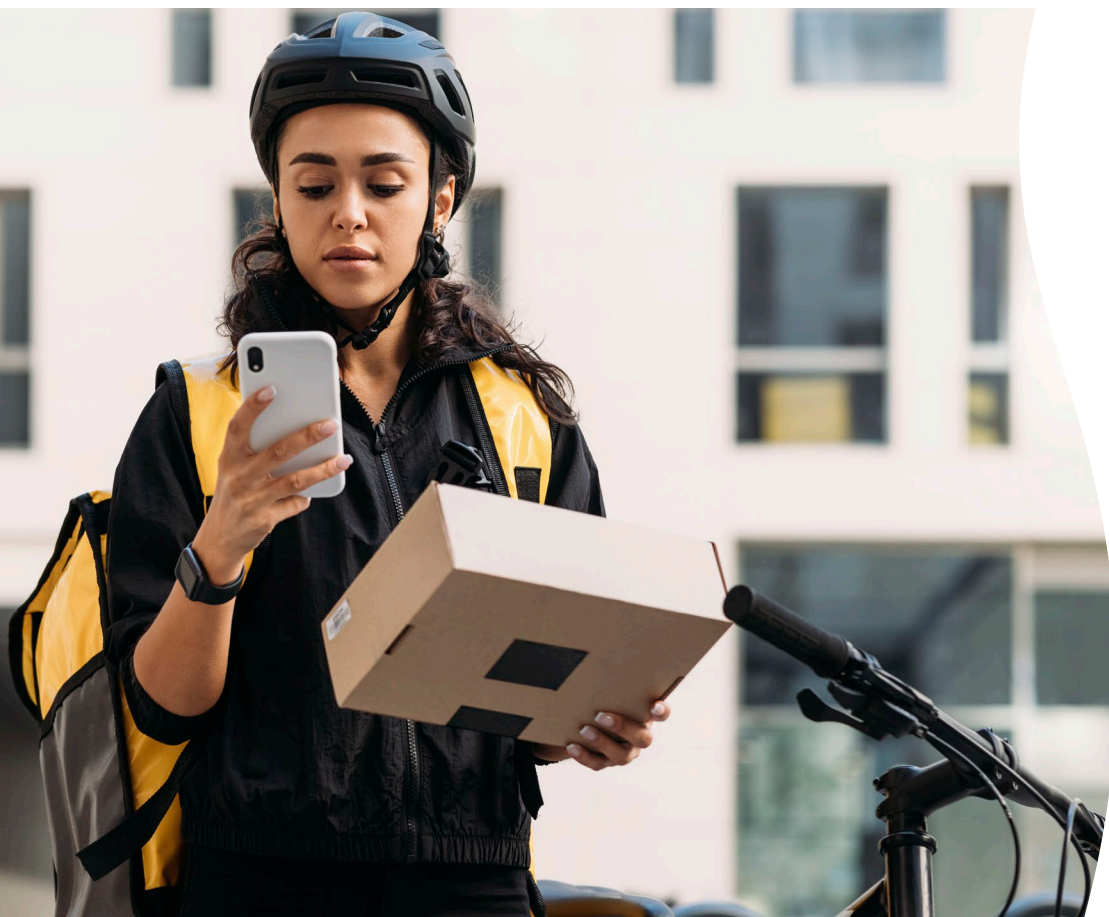
Platformy využívajú algoritmické riadenie, t. j. algoritmy na pridelenie úloh, monitorovanie a hodnotenie výkonu a správania pracovníkov. Môže to ohroziť autonómiu pracovníkov, kontrolu práce a flexibilitu, čo môže viesť k väčšej pracovnej záťaži, vyčerpaniu, úzkosti a stresu, čo negatívne vplyva na zdravie a pohodu. Algoritmus hodnotí a poskytuje odmeny alebo udeľuje sankcie pracovníkom na základe ich výkonnosti alebo správania, čo môže byť emocionálne náročné. Treba tiež spomenúť, že často chýba celková transparentnosť fungovania algoritmu, čo môže prispievať k neistote a stresu a predstavovať prekážku účasti pracovníkov a konzultácií s nimi.

- **Sociálna izolácia, nekonvenčné pracoviská a konflikt medzi pracovným a súkromným životom**

Prácu pre digitálne platformy vykonáva prevažne izolovane anonymná a rozptýlená pracovná sila s vysokou fluktuáciou, na nevhodne prispôbenedých pracoviskách, často s nevhodným vybavením a s nejasnými hranicami medzi pracovným a súkromným životom. To môže mať celý rad dôsledkov pre BOZP pracovníkov platformami. Často sa uvádzajú problémy so spánkom, vyčerpanie, stres, depresia, vyhorenie, osamelosť, poruchy podporno-pohybovej sústavy, nehody a celková nespokojnosť so zamestnaním a osobným životom. Sociálna izolácia pracovníkov platformami obmedzuje ich organizovanosť a následne sociálny dialóg, kolektívne vyjednávanie a účasť na rozvoji systému riadenia BOZP. Vzhľadom na rozptýlenú pracovnú silu a nedostatok organizovaných zastupiteľských orgánov je ťažké podporovať odbornú prípravu, prístup k službám a iniciatívam v oblasti BOZP, ako sú kampane zamerané na zvyšovanie informovanosti a prevenciu.

- **Neistota zamestnania a príjmu**

Práca pre digitálne platformy je spojená s výraznou neistotou zamestnania a príjmu, keďže pracovníci často nemajú žiadnu alebo len malú kontrolu nad tým, koľko môžu pracovať a zarobiť za jednu úlohu. Neistoty zamestnania a príjmu sa uznávajú ako psychosociálne rizikové faktory súvisiace s prácou.

Účinné postupy pre bezpečnú a zdravú prácu pre digitálne platformy

S cieľom zabrániť rizikám spojeným s prácou pre digitálne platformy zaviedli verejné subjekty s rozhodovacou právomocou, digitálne pracovné platformy, združenia platformiem, sociálni partneri a samotní pracovníci platformiem niekoľko iniciatív.

Iniciatívy na politickej úrovni

Španielsky „zákon o jazdcoch“: zaviedol právo na algoritmickej transparentnosti a predpoklad existencie závislého pracovnoprávneho vzťahu.

Taliansky legislatívny rámec a Bolonská charta: Bolonská charta základných práv digitálnych pracovníkov v mestskom kontexte zaviedla podmienky ochrany BOZP pri práci pre platformy a inšpirovala podobné iniciatívy v regióne Lazio a v Miláne, ako aj zmeny vo vnútroštátnych právnych predpisoch.

Francúzsky legislatívny rámec: súbor zákonov, ako je zákon El Khomriovej o boji proti podvodom a zákon o orientácii na mobilitu, poskytuje pracovníkom platformiem celý rad práv a ochrany, ako je právo zakladať odborovú organizáciu a vstúpiť do nej, právo na odpojenie a poistenie proti pracovným úrazom.

Iniciatívy platformiem a združení platformiem

Glovo, Lyft, DoorDash, Uber, Waymo, Amazon Flex a ďalšie platformy zaviedli niekoľko iniciatív na integráciu aspektov BOZP do fungovania svojich aplikácií a technológií. To dokazuje, že platformy môžu aktívne podporovať bezpečnú a zdravú prácu pre platformy. Príkladmi iniciatív sú telefonické infolinky, asistenčné centrá, automatizované podporné systémy, zasielanie správ v oblasti BOZP, tipy a poradenstvo prostredníctvom oznámení založených na aplikáciách a automatizovaných upozornení súvisiacich s BOZP, fóra skupín podnikov a medziľudské bezpečnostné opatrenia (napr. pomoc v stave núdze alebo núdzové tlačidlá). Medzi ďalšie príklady patrí poskytovanie záchranných sietí vo forme nemocenského, úrazového a kompenzačného poistenia, zdravotného a invalidného poistenia, materskej a otcovskej dovolenky spolu s prispôbenou odbornou prípravou v oblasti BOZP a zdrojmi na zvyšovanie informovanosti.

Praktiky odborových zväzov a pracovníkov platformiem

Odborové zväzy sú aktívne v celej Európe a vykonávajú činnosti na podporu prevencie rizík v oblasti BOZP pri práci pre platformy. Príkladom sú registre a monitorovacie strediská pre kľúčové pracovné právo, sociálny dialóg a dobrovoľné systémy týkajúce sa podmienok práce pre digitálne platformy, nástroje odbornej prípravy pre odborové zväzy a zbierky osvedčených postupov na predchádzanie rizikám v oblasti BOZP. Pracovníci platformiem takisto zavádzajú iniciatívy, ako napríklad neformálne výmeny informácií o otázkach súvisiacich s prácou medzi kolegami. Najčastejšie používané kanály sú diskusné fóra, sociálne médiá a osobné interakcie. Ďalšie iniciatívy zahŕňajú neformálne bezpečnostné opatrenia a preventívne opatrenia na ich ochranu pred špecifickými rizikami.

Iniciatívy založené na sociálnom dialógu

Sociálni partneri rokovali a dohodli sa na niekoľkých iniciatívach. Kolektívne zmluvy sa osvedčili ako účinný nástroj na zabezpečenie osobných ochranných prostriedkov pre jazdcov v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a na zlepšenie pracovných podmienok pre pracovníkov prostredníctvom platformiem. Napríklad Hilfr, platforma pre upratovacie služby z Dánska, a dánsky odborový zväz 3F vyjednali priekopnícku kolektívnu zmluvu na podporu dôstojnej práce a nemocenských dávok vrátane príplatku k ekonomickému zabezpečeniu, čo je dodatočná kompenzácia, ktorá je do istej miery ekvivalentom rizikového príplatku.

Zdroje

Pozrite si všetok súvisiaci obsah v prioritnej oblasti „Práca pre digitálne platformy“:
<https://healthy-workplaces.osha.europa.eu/en/about-topic/priority-area/digital-platform-work>.

Pozrite si všetky publikácie na túto tému:
<https://osha.europa.eu/en/publications-priority-area/digital-labour-platforms>.

Tematická sekcia agentúry EU-OSHA o digitalizácii práce a jej dôsledkoch pre BOZP:
<https://osha.europa.eu/en/themes/digitalisation-work>.

Psychosociálne otázky a meniaci sa svet práce:
<https://oshwiki.osha.europa.eu/en/themes/psychosocial-issues-changing-world-work>.